

KLJUČNA NAČELA

SAŽETAK POLITIKE

PODUPIRANJE RAZVOJA I PROVEDBE POLITIKE ZA UKLJUČIVO OBRAZOVANJE

Europska agencija za posebne potrebe i uključivo obrazovanje (Agencija) je 2020. godine utvrdila ponavljajuće poruke u svojem cjelokupnom radu od 2011. Agencija je objedinila ove poruke u ključna načela kojima se podržava provedba visokokvalitetnog uključivog obrazovanja za sve učenike. Ključnim načelima određuju se potrebni elementi za cjelokupni sustav uključivog obrazovanja i cilj im je podržati zemlje koje žele dalje razvijati pružanje usluga uključivog obrazovanja u sustavu odgoja i obrazovanja.

Ključna načela za 2021. obuhvaćena su krovnim načelom o široko prihvaćenom konceptu uključivog obrazovanja koje se temelji na pravima. Zatim se njima predviđa pet zahtjeva za zakonodavni i politički okvir, kao i osam operativnih strategija, struktura i procesa za sustave uključivog obrazovanja.

KROVNO NAČELO

U zakonodavstvu i politici mora postojati jasan koncept pravednog, visokokvalitetnog uključivog obrazovanja, koji mora biti usuglašen s dionicima. To bi trebalo predstavljati jedinstveni zakonodavni i politički okvir za sve učenike, usklađen s ključnim međunarodnim i europskim konvencijama i komunikacijama, kao temelj za praksu koja se temelji na pravima.

Stvaranje jedinstvenog okvira od presudne je važnosti za ostvarenje prava svih učenika na obrazovanje i unutar obrazovanja. Okvirom bi se trebalo stvoriti uključivo i pravedno kvalitetno obrazovanje i cjeloživotno učenje za **sve**, ali i osigurati da gospodarske, društvene, kulturne ili osobne okolnosti ne postanu izvor diskriminacije. Dionici moraju biti svjesni prednosti uključivog obrazovanja kao osnove za uključivije društvo.

JEDINSTVENI ZAKONODAVNI I POLITIČKI OKVIR

Postoji pet ključnih zahtjeva za jedinstveni zakonodavni i politički okvir koji su navedeni u krovnom načelu:

Fleksibilni mehanizmi za osiguranje financijskih sredstava i dodjelu resursa kojima se podupire kontinuirani razvoj školskih zajednica i koji omogućuju jačanje sposobnosti za odgovor na raznolikost i podupiranje svih učenika, bez službenih dijagnoza ili etiketa.

S obzirom da se zemlje uvelike razlikuju, razlikuju se i metode osiguranja finansijskih sredstava i dodjele resursa. U svim slučajevima, osiguranje finansijskih sredstava mora biti transparentno i pravedno te mora biti usredotočeno na povećanje sposobnosti škola za smanjenje prepreka učenju.

Djelotvoran plan upravljanja s jasno određenim ulogama i odgovornostima, mogućnostima za suradnju i razinama autonomije na svim razinama sustava.

Dionici moraju biti jasni o razinama autonomije i donošenja odluka u svojim područjima odgovornosti. Suradnički je rad neophodan na svim razinama sustava.

Sveobuhvatni okvir za osiguranje kvalitete i odgovornost za nadzor, pregled i evaluaciju kojim se podupiru visokokvalitetne usluge u sustavu odgoja i obrazovanja za sve učenike, uz fokus na pravednim mogućnostima za osobe izložene riziku od marginalizacije ili isključivanja.

Točne i pouzdane informacije o resursima, ulaznim podacima, strukturama i procesima koji utječu na učenje posebno su važne za manjinske skupine i one potencijalno ranjive na preniska postignuća, a s ciljem pružanja podrške pravednoj praksi.

Kontinuum stručnog usavršavanja učitelja/nastavnika — početno obrazovanje učitelja/nastavnika, uvođenje i kontinuirano stručno usavršavanje za učitelje/nastavnike i učitelje/nastavnike edukatore — kojim se razvijaju područja kompetentnosti kod svih učitelja/nastavnika u odnosu na vrednovanje i utvrđivanje potreba, planiranje nastavnog plana i programa (univerzalni dizajn), uključivu pedagogiju, angažman sa i u istraživanjima i upotrebu dokaza.

Učitelji/nastavnici na svim razinama moraju biti osposobljeni za rad sa širokom lepezom potreba učenika. Učitelji/nastavnici edukatori moraju imati znanje i iskustvo u uključivom obrazovanju kako bi razvijali kompetencije u drugima.

Jedinstveni okvir nastavnog plana i programa koji je dovoljno fleksibilan za osiguranje relevantnih prilika za sve učenike i okvir vrednovanja koji prepoznaje i potvrđuje postignuća i šira ostvarenja.

Fleksibilni okvir nastavnog plana i programa omogućuje relevantne mogućnosti učenja za **sve** učenike, bez posebnih nastavnih planova i programa. Vrednovanje omogućuje korekcije nastavnog plana i programa i pristupa podučavanju, utvrđivanje i premošćivanje prepreka učenju i prikupljanje informacija za donošenje odluka o podršci.

OPERATIVNI ELEMENTI ZA SUSTAVE UKLJUČIVOG OBRAZOVANJA

Za uključivu politiku i praksu neophodnim se smatra osam operativnih strategija, struktura i procesa:

Strukture i procesi koji omogućuju suradnju i djelotvornu komunikaciju na svim razinama — između ministarstava, regionalnih i lokalnih donositelja odluka te između usluga i disciplina, što uključuje nevladine organizacije i škole.

Komunikacija, pregovaranje i uključivanje svih dionika, od učitelja/nastavnika, (ruko)voditelja škole, učenika, lokalnih i regionalnih donositelja politike o obrazovanju itd., omogućuju održivi razvoj kroz partnerstva, suradnju i sudjelovanje u zajedničkim aktivnostima.

Strategija za jačanje sudjelovanja u kvalitetnom uključivom obrazovanju u ranom djetinjstvu i podršku obiteljima u nepovoljnim prilikama.

Djeca koja sudjeluju u obrazovanju i skrbi u ranom djetinjstvu imaju koristi u smislu cjelokupnog razvoja i akademskog uspjeha. To poboljšava njihovu socijalnu uključenost i dugoročne izglede u životu.

Strategija za podršku svim učenicima u trenutku tranzicije između obrazovnih faza, a osobito na prijelazu u život odraslih osoba, kroz strukovno obrazovanje i obuku, daljnje i visoko obrazovanje, samostalan život i zapošljavanje.

Tranzicija između obrazovnih razina zahtijeva koordinaciju kako bi se osiguralo da se obrazovanje nastavi nesmetano, osobito za učenike koji su potencijalno ranjivi na preniska postignuća.

Strukture i procesi kojima se olakšava suradnja između škola, roditelja i članova zajednice radi podrške uključivom školskom razvoju i unaprjeđenju napretka učenika.

Uključivanje obitelji u obrazovni proces od presudne je važnosti. Suradnja s lokalnom zajednicom pomaže školama obogatiti iskustvo učenja i ishode te pružiti bolju podršku mladima u razvoju kompetencija koje su im potrebne.

Sustav za prikupljanje podataka/informacija koji:

- omogućuje povratnu informaciju za kontinuirana poboljšanja u cijelom sustavu (primjerice nadzor pristupa formalnom i neformalnom obrazovanju, sudjelovanje, učenje i akreditacija);
- pruža podršku donositeljima odluka na svim razinama za utvrđivanje „signala” koji ukazuju na potrebu za žurnim mjerama u školama kojima je potrebna dodatna podrška.

KEY PRINCIPLES

Pristup valjanim i pouzdanim podacima neophodan je kao baza dokaza za razvoj politike uključivog obrazovanja na regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini.

Strategija za razvoj podrške stručnjaka s ciljem pružanja podrške svim učenicima i povećanja sposobnosti redovnih škola, uz iscrpan opis međusektorskog rada i stručnog usavršavanja za cjelokupno osoblje.

Stručnost i resursi iz stručne podrške mogu poduprijeti uključiviji sustav osiguravanjem kvalitetne podrške učenicima koji su potencijalno ranjivi na preniska postignuća.

Strategija razvoja i podrške (ruko)voditeljima škole koji s drugima rade na stvaranju uključivog i pravednog školskog etosa sa snažnim međusobnim odnosima, velikim očekivanjima, proaktivnim i preventivskim pristupima, fleksibilnom organizacijom i kontinuumom podrške koji omogućuje intervenciju kada su učenici izloženi riziku od neuspjeha i isključivosti.

Djelotvorno vođenje škola pozitivno utječe na učenički uspjeh, kvalitetu nastave i motivaciju osoblja.

Okvir sa smjernicama za razvoj okoliša za učenje i poučavanje u kojem se čuju glasovi učenika i u kojem se njihova prava ostvaruju kroz personalizirane pristupe učenju i podršci.

Kada se učenike sluša i kada mogu utjecati na vlastiti život, učitelji/nastavnici i učenici postaju sustvaratelji u procesu poučavanja i učenja. Učenici, učitelji/nastavnici, roditelji i zajednice zajedno rade na podupiranju napretka prema zajedničkim ciljevima.

ZAKLJUČAK

Ako su prisutne sve ove komponente, sve razine obrazovnog sustava trebale bi raditi zajedno na tome da postanu pravednije, djelotvornije i učinkovitije u uvažavanju raznolikosti učenika i poboljšanju uspjeha **svih** učenika i dionika u sustavu.

Detaljnije informacije o ovim Ključnim načelima dostupne su u cjelovitom izvješću: **Ključna načela — Podupiranje razvoja i provedbe politike za uključivo obrazovanje.**

